

Varsinais-Suomen maakunnallinen ilmastovastuujaosto 3.10.2023

Paikalla: Rauni Karjala, Aino Launto-Tiuttu, Tiina Perho, Nina Myllykoski, Heikki Saarento, Antti Jyväkorpi, Riikka Leskinen,
Etäyhteydellä: Marika Karulinna, Liven Harri, Korpikoski Johanna, Kuivanen Jari, Anttila Niina, Siitonen Tero, Vilma Virtanen, Veck Heidi, Lukkarinen Sonja, Korte Sirpa, Somerpalo Jussi, Jutta Wirén, Satu Paananen, Liedes Anna, Ranta Samuli, Maria Aspala, Rautalin Minna

Muistio

1. Kokouksen avaaminen

Jaoston puheenjohtajan ollessa estyneenä suunnittelujohtaja Heikki Saarento lupasi toimia kokouksen puheenjohtajana. Puheenjohtaja avasi kokouksen 12.04.

2. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Jaostolle etukäteen toimitettu asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Koonti maaseutujaoston ja ilmastovastuujaoston yhteiskokouksen keskustelusta

Harri Livén, maatalousyksikön päällikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus kertoi jaostolle maaseutujaoston ja ilmastovastuujaoston kokouksessa käydyistä keskusteluista niiden keskeisistä päätelmistä. (esitys muistion liitteenä) Livén korosti maakunnallisten jaostojen yhteistyötä, sillä tavoitteet ovat yhteisiä ja jaostojen näkökulmat täydentävät toisiaan. Maaseutujaostossa kestävyyskysymykset ovat keskustelussa jatkossakin ja seuraavaksi yhteistä keskustelua suunnitellaan kaupan toimijoiden kanssa.

Jaostojen yhteisessä kokouksessa maaliskuussa jäsenet jaettiin kuuteen keskusteluryhmään, joilla kullakin oli oma keskustelukysymys:

- 1) Miten voimme kehittää viestinnän, neuvonnan ja koulutuksen vaikuttavuutta maataloussektorin tavoitteiden saavuttamiseksi?
- 2) Maatalous osana kestävää energiamurrosta. Miten?
- 3) Hiilinielujen kasvatusmahdollisuudet eri toimenpitein?
- 4) Miten voimme yhdessä vahvistaa kestävästä ruoantuotannon kannattavuuden edellytyksiä?
- 5) Kuinka tavoitteita voidaan edistää eri tasoilla: Valtio ja kunnat/kaupungit
- 6) Kuinka tavoitteita voidaan edistää eri tasoilla: Alkutuotanto, kauppa ja teollisuus

Hyvien esimerkkien merkitys korostui lähes jokaisessa ryhmässä ja siihen liittyen viestintää edelleen on tärkeää vahvistaa. Laajaa yhteistyötä tarvitaan, esimerkiksi uudistavaan viljelyyn liittyvien toimien edistämiseksi. Tarvitaan avoimuutta ja yhteen puhaltamista läpi koko ruokaketjun, esimerkiksi tuottajien ja kaupan välistä vuoropuhelua olisi tärkeää vahvistaa.

On jo nyt tärkeää alkaa panostaa seuraavan CAP-kauden (2027 alkaen) valmisteluun, jotta siinä on mahdollista saada alueen näkökulmia ja kokonaiskestävyyttä nykyistä ohjelmaa paremmin esille. Myös tutkimustarpeiden tunnistamisen osalta tulee olla aktiivisia, jotta resursseja saadaan tärkeisiin tutkimusteemoihin. Rahoituksen saamisessa alueelle tärkeää

on myös vahvistaa toimijoiden kykyä valmistella ja toteuttaa hankkeita sekä osaamisen kasvattamista.

Jaosto keskusteli aiheesta ja peräänkuulutettiin sitä, että esiin nousseisiin asioihin myös tartutaan ja niitä viedään eteenpäin. Toimeenpano ja toteutus on jokaisen organisaation vastuulla. Keskustelun tarkoituksena on tarkistaa suuntaa ja varmistaa että toimija suunnataan niihin asioihin, jotka yhdessä on tunnustettu tärkeiksi. Ilmastoratkaisut usein linkittyvät myös Saaristomerityöhön ja Livén nosti esille, että tahtotilaa ja rahoitustakin on tarjolla mm. ministeriöiden taholta, mutta tarvitaan aktiivisia toimijoita hankkeiden ja toimenpiteiden toteuttamiseksi. Saaristomerikysymyksen osalta on tärkeää myös muistaa, että aiheeseen liittyy koko Itämeren kysymykset, ei pidä tarkastella vaikuttavuutta liian ahtaalla alueellisen linssin läpi.

4. Ajankohtaisia nostoja ilmastoratkaisuista maakunnassa

Jaosto kuuli kolme puheenvuoroa ajankohtaisista kysymyksistä ilmastoratkaisuihin liittyen

- a. ***Turun kaupungin ilmastobudjetti ja EU:n kestävän rahoituksen taksonomia***, talouspäällikkö Johanna Korpikoski ja Anna Liedes esittelivät aihetta. (esitys liitteenä)

Turun kaupunki ja Euroopan Investointipankki (EIP) valmistelivat vuosien 2021-2022 aikana uuden investointikokonaisuuden, jonka laajuus 405 miljoonaa euroa (EIP:n rahoitus 190 miljoonaa). Rahoitusyhteistyö on opettanut Turku arvioimaan investointeja järjestelmällisesti ilmastonäkökulmasta ja luonut pohjaa taksonomian mukaiselle ilmastobudjetille. Taksonomiassa tarkastellaan investointeja kuuden päätavoitteen kautta niin, ettei haittaa saa olla myöskään muille tavoitteille (DNSH-periaate). Turku kehittää aktiivisesti edelleen ilmastobudjetointia, mm. ilmastomuutoksen hillinnän indikaattorit otettiin mukaan, sillä EU:n taksonomian kriteerit eivät välttämättä osoita tosiasiallisia ympäristövaikutuksia. Uudenlainen ilmastobudjetti julkaistaan lokakuussa, kehitystyö jatkuu.

Keskustelussa todettiin, että Turku tehnyt urauurtavaa työtä aiheen parissa ja työ vie ilmastojohtamisen ja investointien valmistelun työtä eteenpäin myös kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

- b. ***Katsaus uusiutuvan energian hankkeisiin ja ajankohtaisiin keskusteluaiheisiin***, tutkimusvastaava Samuli Ranta, Turun ammattikorkeakoulusta esitteli aihetta (esitys liitteenä).

Ranta esitteli lyhyesti Turun ammattikorkeakoulussa käynnissä olevia hankkeita energiakysymyksiin liittyen. RESPONSE-hankkeen tuloksia alkaa nyt olla näkyvissä, testataan esimerkiksi uudenlaisia aurinkoenergiaratkaisuja, lämpöpumpputeknologiaa sekä muita energiatehokkuuden ratkaisuja. Asukkaiden osallistuminen energiamurrokseen olennaista monessa hankkeessa. TIGON-hankkeessa pilotoidaan älykästä energiaverkkoa Naantalin asuatomessualueella. Hankkeet ideaalitapauksessa muodostavat jatkumon, jolloin päästään jatkamaan teknologian kehitystyötä ja pilotointia uusien ratkaisujen muodossa eri kohteissa. Juuri käynnistynyt Suomen akatemian strateginen RealSolar -hanke tarkastelee aurinkoenergian edistämisen

kokonaiskestävyyttä. Energiamurrosta tarkastellaan myös taloyhtiöiden kanssa aurinkoenergian osalta: miten hyvä taloyhtiön energiasuunnitelma suunnitellaan ja toteutetaan? Taloyhtiöpuolella kysyntää on, mutta suunnittelijapuolella ja kentällä tietoisuus vaihtelee, myös asennustyön laadussa haasteita. COVESEED-hankeessa perehdytään energiaan liittyviin osaamishaasteisiin ja niiden ratkaisemiseen (sekä peruskoulutus ja täydennyskoulutus).

Hankekatsauksen jälkeen Ranta avasi keskeisimpiä aiheita, jotka energiakentällä nyt puhututtavat. Vety-ekosysteemin kehittäminen on nyt keskusteluissa erityisesti esillä ja siihen liittyen tavoitteena on saada lisää rahoitusta ja aktiivista hanketoimintaa.

Ajankohtainen aihe on myös aurinkoenergian ja maanviljelyn yhdistäminen (esim. marjanviljely). Kuuma puheenaihe monissa Euroopan maissa, nyt kiinnostusta myös Suomessa ja tiedusteluja tullut. AGriPV-ratkaisuissa yhteensovitetaan viljelyä ja energiantuotantoa, jolloin molemmat mahdollisia, mutta ei samalla kapasiteetilla.

Myös yritykset ottaneet yhteyttä ja siihen liittyen on nyt pyrkimyksenä saada tutkimus- ja kehitysprojekteja. Kolmantena ajankohtaisena nostona Ranta toi esille julkisten rakennusten energiatehokkuuden edistämisen, mikä edelleen on ajankohtaista ja kehittämistarpeita on paljon, erityisesti kysyntäjouston, dataan perustuvaan energiaoptimointiin ja uusiutuvan energian integraatioon liittyen.

Viimeisenä keskeisenä energiakeskustelun puheenaiheena Ranta nosti esille offshore tuulivoiman, joka keskusteluttaa paljon ja sen jatkoa pohditaan. Ei vielä konkretisoitunut hankkeiksi alueella.

Keskustelussa nousi esille aurinkoenergian ja viljelyn yhdistämiseen liittyvä problematiikka ja tiedon tarve. Valmista vastausta ei ole siihen, mikä olisi sekä taloudellisesti että toiminnallisesti hyvä ratkaisu, joten tarvetta olisi pilotoinneille esim. marjanviljely voisi olla helpommin toteutettavissa kuin peltoviljely. Hyväksyttävyyden osalta myös haasteita; aurinkoenergia ollut toistaiseksi hyväksyttävämpää, mutta nyt tullut uhkia näkyvimmin esille esim. maisemahaittoihin liittyen. Ympäristöministeriössä valmisteilla opas aurinkovoimaloiden suunnitteluun ja luvittamiseen.

Saarento muistutti lopuksi, että vetyteknologiaa varten tarvitaan suuret määrät puhdasta energiaa eikä mikään yksi ratkaisu täytä tarpeita, täytyy toimia laajalla rintamalla.

c. ***Tilannekatsaus alueellisen junaliikenteen valmisteluun,***
suunnittelujohtaja Heikki Saarento, Varsinais-Suomen liitto

Saarento esitteli lyhyen tilannekatsauksen alueelliseen junaliikenteeseen (esitys liitteenä) Varsinais-Suomi tulee alueellisen junaliikenteen osalta takamatkalta, kun monilla alueilla paikallisjunaliikenne on säilynyt ja käynnissä. Selvityksiä on tehty ja yhteistyötä valmisteltu kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Saarento esitteli vertailua muiden kaupunkiseutujen (Suomessa ja Euroopassa) alueellisen junaliikenteen subventointitasoon. Varsinais-Suomessa on tunnistettu etenemispolkuja kahdelle aikavälille: miten junaliikenne voisi toteutua mahdollisimman keveästi ja nopeasti ja toisessa miten junaliikenne voisi käynnistyä alueellisen

joukkoliikenneviranomaisen kilpailuttamana. Kuntien yhteistyö on välttämätöntä ja myös hyvä yhteistyö valtion kanssa.

On myös laadittu tiekartta uusien asemien ja taajamaliikenteen kehittämiseen, eli mitä kunnissa tulee tehdä, jotta asemapaikkojen ratasuunnittelu voi Väylän toimesta käynnistyä. Turku-Toijala -radalla alustavasti kaikki asemat olisivat toteuttamiskelpoisia kohtuullisin kustannuksin.

Alueellinen joukkoliikenne/junaliikenne on aina subventoitua, tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan kokonaisuuksien ratkaisua, sillä mikään yksittäinen joukkoliikennetarjous ei ratkaise kaikkea. Ehdotus lähijunaliikenteestä on tehty kunnille Suomen lähijunat Oy:n toimesta ja kunnat vastaavat nyt ehdotukseen. Neuvotteluyhteyksiä valtion suuntaan tärkeää ylläpitää. Rataosuusien sähköistys ja peruskorjaus pitää saada investointiohjelmiin ja valtion tulevien vuosien budjettiin. Kunnat haluaisivat nyt yhteisen selvityshenkilön asian äärelle.

Jaoston keskustelussa tuotiin esille yhtenäisen lippujärjestelmän mahdollisuus ja toisaalta huoli kilpailusta bussiliikenteen kanssa. Myös järjestelmätason kustannukset mietityttävät ja onkin paremmin ymmärrettävä mitä säästöjä tai mitä muita hyötyjä ratkaisulla on mahdollisuus saada.

5. Varsinais-Suomen ilmastotiekartan ensimmäinen seurantaraportti

Nina Myllykoski esitteli lyhyesti ensimmäisen seurantaraportin, jossa haluttiin tuoda esille yleiskuva etenemisestä, valikoituja indikaattoreita sekä nostaa esille toteutettuja toimia vuosina 2019-2023. Myös kuntien ilmastotyöstä on koottu tietoa yhteen. Myllykoski totesi, että vaikka hallitusohjelman myötä ilmastolaista poistuu kuntien velvoite ilmastosuunnitelman laatimiseen, Varsinais-Suomessa kunnat ovat tarttuneet aktiivisesti ilmastotyöhön ja lähes kaikki alueen kunnat ovat laatimassa suunnitelman. Seuraavaksi pohditaan ilmastosuunnitelmien toimeenpanoa ja siihen vahvistusta tarvitaan. Maakunnallinen ilmastotiekartta ja sen laatiminen laajassa yhteistyössä on vauhdittanut kuntien työtä, kun siihen on voinut nojautua.

6. Tiedoksi tuotavat asiat

- a. Kuntajohdon ilmastoseminaari 1.11.2023 klo 12-16
- b. Maankäyttösektorin päästövähennystoimien politiikkasuositus - keskustelutilaisuus LUKEn kokoamasta luonnoksesta (teams) 1.11.2023 10-11
- c. [Ilmastovaikutusten arviointi kaavoituksessa -webinaari 13.12.2023 klo 8.30-12.30 \(LINKKI\)](#)
- d. [Hiilineutraali-webinaarit \(SYKE\): \(LINKKI\)](#)
  - i. Kulutuksen päästöjä alas neuvoilla, normeilla, veroilla ja avustuksilla 10.10. klo 15-16
  - ii. Kustannustehokkaita ratkaisuja vähähiiliseen korjausrakentamiseen 17.10. klo 15-16
- e. Salon kiertotalousfoorumi 12.10., puhumassa mm. ilmasto- ja ympäristöministeri Kai Mykkänen. Kaikki tervetulleita.
- f. Rahoitushakuja:

- i. [Hiilineutraalisuomi.fi > Työkalut > Rahoitus \(LINKKI\)](#)
- ii. [Kuntien ilmasto- ja ympäristörahoituksen koontisivu \(Motiva\) \(LINKKI\)](#)
- iii. [Maaseudun yritys- ja hanketuet \(ELY-keskus\) \(LINKKI\)](#)

7. Kokouksen päättäminen

Sovittiin, että seuraava kokous järjestetään 8.12. klo 13-15. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.55.